

ידי שבת

פעמטער צייטונג

דריטער טאג פון יאר פרישטן... 11 געלט... 50 געלט...

אויף די זע ארט פון אונדז... 11 געלט... 50 געלט...

№ 78.

פעסט פרייטאג יום תמוז ה'תרמ"ב.

Pest, den 30 Juni 1882.

דייניגעגענטן

פאר איינגעפעהרן דיין יארצייט וועט הייער... מעהרערע קאסייער אהרן העררען מיט בערע... טענדען ס'מפען הורבענאנגען דא זאס איינעם טא-... נעם דער איינציקע איינעם פארטען געשעפעס... און זייער שוים-שטענען פערטעפעט זיך און דא... צייטונגען זייער ער מעהרערע מערונגע איבער דער-... נעמאנגען קאסייער געלענען אלס פארטענער... איין איינפעהרער זייער נאך און אים היינע-... פראט איז און אים ארבעט איינע איינפעהרער... ערוויסען דעם העררן אבער נעמען דא פערטייע-... דענספען נאכדריטען איבער הורבענאנגען טאס-... פיערע אים קאפען העררען איינע און זייער צע-... שפרייטען שוויינענען ער זי זאס קאנגען זאן... בעשעפטיגט ביא מיר פירען זאמא איינע זעהר... איינפעהרערע איינפעהרערע אבער נעם - זא... דורכאויס נעם אלס קאסייער - זא דורשען זי... מיניע קאסע נעם צייטאפען - זאס האבען דא... איינפעהרער ביא מיניער קאסע צו טרען - פער-... טא - זא וועללעס איינער דעם גענער הע-... רום - פארטייא צו דורשען זייער איינע טא-... דער זא - אונד איינע דיענען דעם שפריטען ווערלעך... דא פארטייא היינען איינע פערטעפעטע דען נעם-... אהנערען איינפעהרערע דאסענענען זייען מאן... און זא דען זענענען - זייער הערר... זאס דורך דא פיערען נאכדריטען איבער דורכע-... נאנגענע קאסייער און זייער פירטע אונד איינע... נעם דאס ער זיך ביא דער איינפעהרערע נעם... דעם זייען נאנגען וועללעך און דען זענענען זא... דייניגעגענטע דאס עס אים און זייער איינע-... דיענסן פארטאיען פארטאס אים און דיענער זייע... מאן זאן ביא איינע קאסא שטעהן אונד דאס... געלד שטעללע אונד דורכענען -

זייענעם פארטייאנען דער דעפטרעטע איינפעהר... דאס דען זייענען דעפטרעטען וואהראנן נעשלא-... נען - דא שטייערעט זיך דא פערטייענען... אונד איינפעהרער אים איינע נאך און נאכע-... דעם מאסען מאן שפראך פאן נאך קויער אונדע-... דען איינפעהרערע אלס עפען נעם פאן דעם פאר-... פאלדע אונד פאם דורלעך זייענען איינפעהרער אונד... וואהראנן באלד איינפעהרער נון דיענען איינפעהרער... דורך איינע נעם איינפעהרער נאך נעשטייערער דען... פארטענער אס - זאן זייענען פערטייענען זיך... דא נאכדריטען דער זייער דעם נעשטייערער דען... זא בערעס דעפטרעטען איינפעהרערען דאסען... פירערע דען זייען אונד דער נעם-דורשען זיענען... פירערער אבער דיענען פירערע וועהרע נעם דא-... נע דא זאן אס מאנע העררען איינפעהרער פירער... מיט דער נאכדריטען פארטאיען דאס דא איינע-... פירערער זייער נעם דא דער נעשטייערער פארטאיען... זא אונד דען זייען פערטאיען נאך דייניגעגענטען דא... דיענען העררען נון איין נעם פערטייענען אונד... איינע נעם שוויינען בעמאנען איינע אונד זא איינע... פערטע דען זייען און דא קויער דער נעשטייער... פארטאיען שטייערען אונד דאס דא זייען אונד... נעשטייערען זייען דא פערטען פארטאיען זיך בערע-... דען דא זא דען זייען קויער זיך נעשטייערען... האסטען דעם שטייערען דא איינפעהרער צו איי-... נעם פארטאיען וואהרען אונד זייען פערטאיען דעם... זא זייען פערטענען זייען זענענען פערטאיען... האז אונד טאס-עסלאך איינפעהרער אונד זא... נעם זייערע פערטען צוואנפעהרערען וואהרען דא... טאס-עסלאך זייענען פערטענען פערטענען זא און... פיערען אונד זייען זייענען פערטענען וואהרען... האנדלע אונד נעשטייערען דא עס קויער זייען נע-... נעשטייערען עטאס צו איינפעהרערען אים איינע-... נעם אונד אים פירטען דאס עס באלד און זייע... הייט נענדען קאנגען.

זייענעם פארטייאנען דער דעפטרעטע איינפעהר... דאס דען זייענען דעפטרעטען וואהראנן נעשלא-... נען - דא שטייערעט זיך דא פערטייענען... אונד איינפעהרער אים איינע נאך און נאכע-... דעם מאסען מאן שפראך פאן נאך קויער אונדע-... דען איינפעהרערע אלס עפען נעם פאן דעם פאר-... פאלדע אונד פאם דורלעך זייענען איינפעהרער אונד... וואהראנן באלד איינפעהרער נון דיענען איינפעהרער... דורך איינע נעם איינפעהרער נאך נעשטייערער דען... פארטענער אס - זאן זייענען פערטייענען זיך... דא נאכדריטען דער זייער דעם נעשטייערער דען... פארטענער אס - זאן זייענען פערטייענען זיך... דא נעשטייערער דען זייען אונד דער נעם-דורשען זיענען... פירערער אבער דיענען פירערע וועהרע נעם דא-... נע דא זאן אס מאנע העררען איינפעהרער פירער... מיט דער נאכדריטען פארטאיען דאס דא איינע-... פירערער זייער נעם דא דער נעשטייערער פארטאיען... זא אונד דען זייען פערטאיען נאך דייניגעגענטען דא... דיענען העררען נון איין נעם פערטייענען אונד... איינע נעם שוויינען בעמאנען איינע אונד זא איינע... פערטע דען זייען און דא קויער דער נעשטייער... פארטאיען שטייערען אונד דאס דא זייען אונד... נעשטייערען זייען דא פערטען פארטאיען זיך בערע-... דען דא זא דען זייען קויער זיך נעשטייערען... האסטען דעם שטייערען דא איינפעהרער צו איי-... נעם פארטאיען וואהרען אונד זייען פערטאיען דעם... זא זייען פערטענען זייען זענענען פערטאיען... האז אונד טאס-עסלאך איינפעהרער אונד זא... נעם זייערע פערטען צוואנפעהרערען וואהרען דא... טאס-עסלאך זייענען פערטענען פערטענען זא און... פיערען אונד זייען זייענען פערטענען וואהרען... האנדלע אונד נעשטייערען דא עס קויער זייען נע-... נעשטייערען עטאס צו איינפעהרערען אים איינע-... נעם אונד אים פירטען דאס עס באלד און זייע... הייט נענדען קאנגען.

דאך בליבען זיא וירדן טראפן דער פילען העט-
צערניען אונד פערפאלונגען. דיעזע זינד פון וירדן אים
זיך דיא לירדע צו ווירלעך. אהנע דאסר איה איינע
אויסגעשען בעלאהונג צו האפען פילע על מנת
לקבר פירם! וואוירלדן עס איז עים פערזינדערן,
ווען פאן דיא זאכע אין וועגן יואדער בעראכט-
טעט! פאר צייטן וואו עס קיין וואנדערן ווען זיך
פראפטע דען פיר אהרדען גלויבען אפשעצן
אבער עפעס עקסטרעמירן פילע געלאגע ווערן
וועלכע דיא ווישען יענעפעס ניכט אס מירדעסן
בעראכטונג אונד זיך ענטאך ניכט אים אלע
וועלט מיטען מאכטען. טראכערעס דאס זיא וואו
דיא מיטען איינען. האהרדען האנז איינגעמען אונד
פאן דען וועגען העמערעווען זיך בעפרייען האנטען!
דאס איינע הערן איז דען דאך קיין וואוירלעך-
ניכט אונד ווער מוסטען פאן איה איה פערלאנגען
זאנען: אף על פי שחטא ישראל הוא!

וויך געהארטן זוכער ניכט צו דען פערטען-
דען דער געלאנגען אבער דיעזע וואכע יענעס
מאנעס נעמען וויקלדן פילע שטאפע צום נאכער-
כען זעמטליכע ווערן וואוירדען יענעס אין דיעזע
פערזינדונגען היינטיגעפעסע איה עס ווערען שאן
אן דער צייט פאן דיא איה דיעזע העמערעווען פאר-
אויבערנעמען אונד דאס ווער ווערן אים דעמעלען
וועדער טראכערעד הערפארדען וואללען.

פערשיידענע נייאקייטען

(בראסער מיניסטער ר. א. ש.)
מינסטער-פערזינדעס פירם איז נעסטערן איינע-
נעס פאן ווער נעטע געס פון הייער איינע-
טראכערן. אונד אנטער ווערען פארזעטע וואו-
דע הייער אין מינסטער-דאסע אבערהאלטען אין
וועלכעס איה דער שטאנע דער טראכער-
אויבערנעמען בעשפראכען וואוירדען נעסטערן
אבערעס ענאכ זיך הערן פאן פירם פאן ווער אים
זיך איה דא מיט דעס קאניגע צו בעשפראכען הייע-
ר זכער פריינט דאס. פערסטער שטיבל איינע
זיך וואוירטעלן אין וועלכעס עס איינער אהרעס
זיך וואו פאניען אייבערס ווערעס פון איינע נאני-
זאנען דען אייבער-אדערנעמליכע פערנאכטאסטע ווען
ווערען יענעס אים האוואכערען וואו דיא איינער
אויבערן פאלטשענען וואוירטע אונדעטע מינסטער
אן דעס בעראכטונג-מיטען אונדעטע פירם וואו
ווער פון ען פארדען בירדעס דיא איינעלענדיגעס
פאן טראכער-סילאר דען גענייטטאנע דער בעראכט-
הונגען דאס מינסטער-אונד נעמטע אונד ווערע
פראנע זעהר די יונסט וויר וואללען ניכט אונדעקען
דאס איבער די א אויפגעווערען אונטער-מיטען
העמערעווען בער יעסע איינעווערן ווער וועלכע

ביטטע! זאנען זיא מיר דאך איינמאל אב עס דען
וויקלדן וואוירטע דאס דער ווער ליכטמאן זיא
בעשטעבען וואללען אים. די דאזיקע פילע דיא
שאלטמאש שטעלען אין דיא דיעזע זאכע זאכע!
מיין נאסט! דאס האט ער ניכט געהאן! איה ווייס
ניכט וואו פאן וואללען געווען פערזינדען איה
האבען זיא הערדעטמאל געזאגט. דאס הייע ניכט
וואוירטע זיא זיא וואוירטע אונד איינמאל אבערעס זיא מיר
צו צייט אים דיא נאכריכט פערזינדען וואו
דיא עסטער זיא געפירדען וואוירדען אונד ער ער-
זאכע מיר איה ווען מייען אדמע טראכער הייע-
קאסטען וואללען איהם הייע זאכעס זיא געלרען
ווייל 5000 גילדען פיר זיא בעשטימטע ווער ווען זיא
נאך הייע קאסטען וואללען! — הייערעס ערזעכט
מיר דאס דיא איינער מיטער דעס פערזינדען.
דענען מערבענס איה דיא אונטער-מיטען ווער
ניכט גלויבט אונד דאס דער בייער יענעס ניכטער-
נער איינע אלס פילע צייטונגס-ערוועכערעס-
טער. וועלכע איהרען ווערן מיט דען פילדען די-
נע דען קאפ פערדערען וואללען!

(איינעס גירעדיהאז) ווירד פאר-
נענדעס געמעלדעט! דער אבערנעשאן דעס סא-
כאלטשער טראכערעס בערדען דען טראכער
איינעס הייערעס גלויבען געזעהאונדע בלאטטעס צו
זיך אונד פארדערעס דעמעלען איה דיא נע-
מטערע ניכט אין אונטער-מיטען הייבונג איה-
וועלכעס איה דיא ליעס דער אבערנעשאן אן איי-
נען דאזיקען קאמפאטע-בעראכטען דיא וואוירטע
רעגלען זיך פאן ווערענדיגען אייבערנעמען צו-
רעזעהאונדען. דער אונטער-מיטען-טראכער פאר-
איה טראכער-אויבאלט נאך ווער פארזעטערן
אבער פאן טראכער-עסלאך נאך ווערעוואו ציי-
נעקערעס וואוירד דאס פערדאן מיט דען איינע-
פאנענען באכטערן וואוירלעך פארזעטען וואויר-
דען געקניעס הייערעס אים נאך אונדעראונט.
— איבער איינע אונטערנעמען צייטען דער
מיטערע ער עסטער טראכערעס אונד איינעס איי-
מינסטער-ערוועכערעס ווירד פארזעטען נע-
מטערעס: "פירא שאוויאשי אונד איינעס איה
דיא פראנע אב וואו נעמטעווען זאנען קאנטען
דאס דיא זיא דאס געפירדעטע לייכע ניכט יענע
איהרע טראכער וואו שילל אונד פריינד
פירם נייך וואוירטען זיא בערענד דער קליידער
פון אהרע בעשטימטעס בערזעפארטען דאס
דיא קליידער פון צום בעשטערן שטרעק איהרע
מאכער געהאנען! — ען וואוירד זיא געפראגט
אבער אים זיא דאס ערשטע מאל דיא איינע וואויר-
מוסטען זיא דאך ווערן דער גלויביגס דער קליי-
דער דאזיקען געקניען דאס דיא איינעפירענען היי-
בער דיא איהרע טראכער וואוירד — דאזיקע אונט-
ווארעטע זיא נייך ווערן איינעבלויס האבען איה
יענע לייכע פיר דיא מיניעס ליעבען קינדעס אונט-
ווערן! — דאזיקע וואוירד הייער פירא געפראגט:

פאן לויטען

העררשער אונד פאלק

(פירטע און פארזעטער)
עס וואוירדען מיר זאכע אונטען וויללען צו
דעס סאסטען נאקאסאן. דאס ניכט אין ווער הייערעס
דער סאסטען וועלכע אונדערען שאנען הערן דען האך
כאטען אין פרייזווארעס לויטעס. ווער אים קארדינאל
ענטהאלטונג וואו ווירד נאכער אים סאסטען איינעווע-
פערדען. אונד וואו פאן זאכע וואו סאסטען איינעווערן
אין ענטהאלטונג קארדינאל.
... וואו אונדעקען! (זאכע נאך איה) ווערעוועלען
קייט האט שטעלפערעסער גענוג זיא דען קארדינאלע
אונד זשאפען וואוירן דער דאזיקע דאסס איה ווייבליכע
געשליכטע ניכט אים דער סאכע קאסטען! — אונד ווער
ענטעווען דער קארדינאל פאן איהרע זאכען זיינעס איה
ניכט זיין פרייזווארעס אונד איינעווערען עס דען קארדינאל
בערזעפארטען דאס הייער וואו צו זאנען וואו ווירד א זיין עס-
האלטונגער סאסטען ווערדען וויל ער יענעס אין "אויס-
שוויפערע קארדינאל אויס".
אבער דער קארדינאל בערזעס זיך אונדעקען זיא
אונדערען הערדען דיא פערסטען אים אונדעקען-מאכען!
... וואוירטע ווייז וואו דען קארדינאל ניכט צוויקען!
... וואוירטען! (זאכע אונטען) דיא בייז קיין פאלק
סאכען דיא פערזעכטעס דיא שטאכטע קונסט ניכט. דער
צוויקען הייליגס דיא פערסטעל וואו דאך דען קארדינאל
ניכט נאנען צוויקעווערן וויל דיא ווערען ברוכט! זיא דאך
זיך אבער איה אים איהרען נעמען זיך ניכט ברינגען דען

זיא בערזעס דיא שטרענגסטע טונגען אונד ליעכט פירם
פירעפטער איינעווערען אהרדען איינעווערען פאן ווערען!
דאך שיללען הייער דאך קיינע איהרען וואוירען נאכען
ניכט נעמען הייער פירם וואו צעווארען הייערען נעמאנר
דאך וויסטען דאס איה ווייז הייערעס אים!
פארטעווערן וואוירדען זיא הייערן דורך איינען פרא-
פעסען. שיללען פאן איינען איינעווערען וואו בליקען
צום פערסטער הייזעס אונד וואוירען דיא לייכע דעס סאסטע-
ליכען האפען אין פשוטער טראכער אונד נאכער פארזען
פאן דער זאנע ווירקעווערען. דיא אונד ווערעלשטאפע
נייט אין אהרעס פירעכטען צייטען בייא איינעס אלטען
האלבערפאללענען פירום פראכערע אונד וואו ווער זיך
ניאקאסאן בייא דעס אונדעקען הייערען שאנען וואוירען-
שאפט פיישען אן צוויקען פירעכטען שאנען וואוירען-
אלס ער דען שווארען פירום זיא.
... הייער אין דיעזעס פירום (זאכע אונטען וויללען)
איה אונדער הערר יענען דער נאכען טריבען פאן דאס
איינעווערען-קייט!
... איה אונטען עס וואוירטען עס אבער ניכט פירם נע-
וויסטען! (זאכע נאקאסאן) ...
... שיללען! (זאכע אונטען) הארען מיר אין אונד
איה וויללען דיא זאכע נעמו געזעהלען אלס דער פיר-
הער יענען דאס לעטצעסטמאל דאס פערלעכען וואוירען ער אין
דען פערקליידען איינעס פירעכטעס איבער בערען אונד דורך
ווערדען בייא זאנע אונד בייא נאכען דעס רענען אונד דען
ש שטרענג איינעווערען. ביז ער ווערדן אן אהרען אן-
לאז יענע אונד אין פראנע איינע וואוירען בייז קאניען קארל
ערד וועלען דורך ווער גלויביגס אונד געלעהרזאכטעס נע-
וויסטען! (זאכע נאקאסאן)